

M. ÖFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadéhvatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és a
szombat utáni napok kivételével.

Eszerkesztőség és kiadéhvatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

Amennyiben kátratok visszaküldés
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Működésének és hirdetésnek a
kiadéhvatalhoz intézendők.

Helyes név és cím.

NAGYVÁRAD, május 10.

Kivándorlók visszatelepítése

(K. Ö.) A belügyminiszter közelebb egy tanácskozmányt szándékozik összehívni, mely a kivándorlási törvény hiányait lesz hivatva orvosolni. Mert kétségtelen, hogy a kivándorlási törvénynek nagyok a hibái. Másképp miből lehetne azt a tényt kimagyarázni, hogy a kivándorlók száma megkétszereződött és már oly arányszámot tüntet fel, mely az ország abszolút szaporodását teljesen ellensúlyozza.

Gazdasági viszonyaink bizonyára olyanok, melyek indokolják a kivándorlást. A főhiba azonban nem itt, hanem abban a körülményben rejlik, hogy nálunk a kivándorlásra való csábítást egyértelműnek veszik a kivándorlási szabadsággal. Ez a két dolog pedig lényegesen különbözik egymástól. Ha nem lenne ügynöki rendszer és ha a kivándorlási megbízottak nem aszerint jutalmaztatnának, a mely arányban kivándorlókat szállítanak, a kivándorlás bizonyára arra a fokra sülyedne, melyet a természetes okok indokolnak.

A kivándorlási ankét azonban csak fél munkát végezne, ha egyttal nem foglalkoznánk azzal a kérdéssel is, hogy mi módon lehetne az amerikai magyarokat visszatelepíteni. Az a körülmény, hogy sokkal többen vándorolnak ki, mint azt a természetes okok indokolják, hogy tehát ezeket minden körülmények között itthon lehetne tartani, aktuálissá teszi a kivándorolt magyarok visszatelepítését.

Nem osztozunk azok véleményében, akik a kivándoroltak visszatelepítését azért nem tartják sürgősnek, mivel a kivándoroltak révén tetemes pénzösszeg jön be az országba. A kik tudományosan foglalkoznak a kivándorlás kérdésével, azok régen eldöntötték, hogy a beküldött dollárok sohasem érnek fel azzal a tökével, melyet a kivándorolt az ország és társadalom szempontjából képvisel és az elvesztett munkaerővel, melyet helyettünk az újvilág használ ki. Hát mért nem szünnék meg újból és újból a beözönlő dollárok dicsőségét zengeni bizonyos körök? Megmondjuk, hogy miért? A kivándorlás bizonyos elemeknek kenyérkeresetet nyújt. Minél nagyobb a kivándorlók száma, annál nagyobb a kereset. A kivándorlási megbízottak és az orvosok sok-sok közvetítő, a kivándorlásból élőködnék. Ezek érdeke a kivándorlás fokozása. De a nemzet érdeke a kivándorlás csökkentése és a kivándorolt magyarok visszatelepítése.

Feljegyzésre méltó, hogy addig két társadalmi szervezetünk foglalkozott a visszatelepítés kérdésével. Az egyik a Magyar Gazdaszövetség, a másik Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége.

A Magyar Gazdaszövetség figyelmét mindenképp előtt azokra az Amerikában élő magyarokra fordítja, kik szeretnének visszajönni, de nincs hozzá anyagi erejük. Ilyen csoportot fedezett fel Pittsburg mellett, kik Somogy-Szent-Pálról vándoroltak ki. Amennyiben a Gazdaszövetségnek sikerül ezt a csoportot visszatelepíteni, ez oly gyakorlati utmutatás lenne, melyet a jövőben követendő eljárásnál hasznosítani lehetne.

A Gyáriparosok Szövetsége az iparfejlesztés szempontjából támogatja a visszatelepítést. Mert ha magyar ipart akarunk teremteni, kell megfelelő munkaerő hozzá. Pedig az Amerikában élő magyar munkások, kik legtöbbször bányákban dolgoznak, oly edzett munkaerő, melyből könnyen magyar munkástörzset lehetne alkotni.

Mindkét szervezet a gazdasági viszonyok rendezésében látja azt az orvosságot, mely a visszatelepítést lehetővé teszi. Helyes agrár-politika céltudatos iparfejlesztéssel a nemzeti veresztesség egyetlen biztos ellenszere.

A főrendiház ülése.

Dessewffy Aurél gróf elnökölt. A napirend előtt tudomásul vették a főrendek gróf *Eszterházy Ferenc* levelét, melyen lemond az országos legfőbb fegyelmi bíróságban viselt tagságáról.

Mihályi Viktor balázsfalvai érsek: Ha a felekezetek elfogadják az államsegélyt, megosztják szabad rendelkezési jogukat a kormány ellenőrző közegeivel. Ez természetesen a felekezeti iskolák autonómiájának felőrlődésére vezet. Azok a tervezett intézkedések sem elégitik ki, melyek a tanítók lakására és az iskolaépületekre vonatkozik. Azt kívánja, hogy a segédtanítók is önállóan vezethessenek hosszabb ideig iskolákat; ez az iskolafenntartóknak nagy könnyebbségére volna. Egyháztörténeti adatokkal bizonyítja azt a tételét, hogy a javaslat tamadás az egyház és az állam jóviszonya ellen. A törvényjavaslatot így nem fogadja el.

Samassa bibornok beszéde.

Samassa József: A nyilvános oktatásra vonatkozó javaslatot csak abból a szempontból bírálhatná el, hogy az oktatási szabadság és az állam felügyeleti joga összeegyeztethető-e benne. A családnak vagy az egyesnek nem szabad fellázadnia az állam ellen, de az államnak sem szabad a család vagy az egyes jogát elvenni. Az oktatásnak a nemzeti szellem az állami érdekek szögalatában kell állnia, de az államnak

ezzel be is kell érnie. Az elemi oktatás jelentőségét nem lehet kicsinyelni. Oly országban, hol az állami épület alapjául az általános választói jog fogadtatik el, ahol ez a kormány köteleességül iktattatott, a népoktatásnak a nemzet prognosztikájának kell lennie. Ahol a szenvedély, az elfogultság nagy, ott az általános választói jog elé sok aggodalommal nézhetünk. Ez aggodalom csökkentésére alkalmas a valláserkölcsi és hazafias oktatás, amely értelmes és derék polgárokat nevel a választók urnái számára. A néptömegben fel kell ébreszteni a megértés tudományát, hogy átláthassa, melyik kormány a jó, melyik tör érdekei ellen s ki kell tanítani, hogy az izgatók kártyái mögé lásson, különben az általános szavazati jog a szabadság sirja lesz.

Éppen azért csodálkozik, hogy a kormányt szemrehányásokkal illetik a javaslat betérjesztése miatt, mintha mulasztást követett volna el azzal, hogy az általános választói jogról szóló javaslat előtt ezt a javaslatot terjesztette be. Nem gáncs, de elismerés illeti ezért a kormányt, mert átértette a népoktatás és az általános választói jog között levő nagy összefüggést. Az 1868-iki törvény nem szülte a remélt eredményt, a népiskolák felszine és lényege nem egyezett meg. A tanítás nagyrésztben elszigetelve maradt a neveléstől, pedig a népiskolának főleg a nevelés a legfőbb hivatása. Még a pogányok is veszedelemnek nézték az oktatást nevelés, a karakter képzése nélkül. A nevelés az összes testi, szellemi és erkölcsi erők összhangzatos kifejlesztése, a valódi erkölcsök igazi öre pedig csak a vallás. A történelem ezredek óta hirdeti, hogy a vallás a szabadságnak nemcsak követője, de uttörője is volt. Vallási elvek nélkül a népben nincs erkölcsi élet. Jaj annak a népnek, melynek csak a büntetőtörvénykönyv által védett hétköznapi erkölcsé van. A magasabb erkölcsi élet pedig — ismétli — csak a vallás gyökeréből fakadhat. Hogy pedig a vallásoktatás a népiskolákban hasznos és eredményes legyen, a vallásoktatást a többi tárgytól nem szabad elválasztani. Ellenkező nézetek harcainak küzdőterül a fejletlen gyermekek lelki életét nem szabad tenni.

Az ország nagy részében a tanítók és iskolák megfelelnek hivatásuknak. Forró hálával tartozunk ezeknek az ismeretlen jóltevőknek, akik előkészítik a jövő virágzó társadalmát. De azt sem tagadhatni, hogy voltak és vannak tanítók Magyarországon, akik jogos kritika tárgyai, akik elégedetlenek a társadalmi renddel s talán ellenségei annak. Ezen egy új és jó törvény segíthet, mely az ő érdekükkel foglalkozik.

A mostani javaslat segíteni is kíván a tanítókon úgy, hogy tisztességes megélhetésüket biztosítja. Ez nagyon helyes is. Szükséges, hogy a néptanítót vigye előre foglalkozásának szeretete, hogy ne kívánczozzék ki a maga szerény odujából, hogy lelki harmóniáját ne za-

varják meg az anyagi gondok. De ez nem minden. Hogy a népoktatás megfelelően hivatásának, szükséges, hogy a tanítók képzése is megfelelő legyen. Tapasztalása tanítja, hogy ne adjon előnyt az állami tanítóképzőknek a felekezeti felett.

Az állami intézetekben nagyobb a lehetősége arra nézve, hogy ferde nézetekkel töltik meg a itjakat. Hiányzik a legtöbbet a vallásos érzék s ahol ez hiányzik, ott nem hazafias, hanem felforgató elemeket nevelnek. A javaslatot elfogadja. (Általános helyeslés.)

Apponyi Albert gróf: A népoktatás terén mutatkozó óriási hiányok pótlása mindjobban elvezet az államosodás fokozatos megvalósítása felé. A jelen javaslat épségben hagyja a felekezetek autonómiáját és biztosítja a tanítás szabadságát. A javaslat célja a nemzeti szellem erősítése és ezt törvényes eszközökkel az etikai szempontok figyelembe vételével óhajtja elérni. A tanítóképzés reformja sürgős, dolgozik rajta. Kéri a javaslat elfogadását.

Rákosi Jenő elfogadja a javaslatot.

A főrendiház a javaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadta.

Következett a részletes tárgyalás. A javaslat 34. szakaszát részleteiben és vita nélkül elfogadja a Ház.

A 35-ik szakasznál

Antal Gábor református superintendens, kéri, hogy a szakasznak az apácák és szerzetesekre vonatkozó rendelkezéseit hagyják ki.

Apponyi Albert gróf: A javaslat most kifogásolt része nem ötletszerű, hanem szerves összefüggésben van az egész javaslattal. Kéri az indítvány mellőzését.

Antal Gábor újból ajánlja elfogadásra felekezeti türelemre (?) valló határozati javaslatát.

Mayláth Gusztáv gróf: Az apácák és szerzetesek az egyház fontos kiegészítő részei, kiknek nagy érdemeik vannak az oktatás és hazafiság terén is. Kéri Antal javaslata elvetését.

A főrendiház a §-t 5 ellen változatlanul elfogadta.

Ülés vége fél 2-kor.

Városi közgyűlés.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap délutáni közgyűlésén letárgyalta az összes kitűzött ügyeket.

Nagyobb mozgalmat a fürdő vasut kiépítésének kérdése keltett.

A felszólalt bizottsági tagok, alig egy kivételével, a városi villamos vasutat üttették. Pedig a könnyű mezei tarackokon kívül igazi öreg ágyuk is beleszóltak a háboruba; köztük **Hlatky Endre**, dr **Molnár Imre**, akiknek szavuk sokat nyom.

Ha szorosan vesszük a dolgot, ebben az ügyben pedig nem a villamos vasut a főbűnös. Végre is az üzlet — üzlet. A szerződés jogot ad a társulatnak, hogy mással szemben előnye legyen. S ehhez ragaszkodik.

Hlatky Endre bizottsági tag találta el az igazságot, mikor rámutatott, hogy nem a város érdekében történt minden. Egy évnél több ideje, hogy a városházán huzták, fókban tartották az ügyet.

Mi is rámutattunk erre több ízben. Ha azzal a kötelességszerű pontossággal kezeli a tanács a dolgot, mint amennyire fontos ez a kérdés a város közönségére, akkor már nem

itt volna az egész kérdés. Lehet, hogy egy sem építették volna Hankovicsék ki a vasutat, de akkor kiépítette volna a városi vasut. Vagy legalább is építés alatt állana már a vasut vonal.

Ebből a nagyon is helyén való leckéből okulhatott a tanács, de főleg a polgármester, hogy nem lehet minden dolgot huzni-vonni, ameddig tetszik, mert a törvényhatóság tagjai gondolkoznak.

Ha akad tanácsstag, aki valamely kérdést nem a kellő gyorsasággal kezel, a polgármesternek módja és joga van a huza-vonát megakadályozni. Eljen is e jogával. Akkor nem ismétlődnek a tegnapi megrovások.

A közgyűlés lefolyása különben a következő volt:

Glacx Antal főispán elnökölt.

Jelenvoltak:

Hlatky Endre, dr **Hoványi Géza**, dr **Kazay Kálmán**, **Kiss Dávid**, dr **Molnár Imre**, **Nozák Rezső**, dr **Stokker József**, dr **Adorján Emil**, dr **Altmann Jakab**, **Balogh Döme**, **Beckay Lajos**, **Czeglédy Sándor**, **Czeglédy Jeremiás**, **Cser János**, **Déry János**, **Köblös Ferenc**, **Schwartz Izidor**, dr **Vucskics Gyula**, **Weisz Károly**, **Feldmann Izidor**, dr **Fridländer Sámuel**, **Gábel Jakab**, **Lövenstein Zsigmond**, **Schwartz Antal**, **Weisz Erő**, Ifj. **Berger Sámuel**, **Fleischhacker Gyula**, dr **Grósz Menyhért**, **Guttmann József**, dr **Gyémánt Jenő**, **Incze Lipót**, **Kiss Elek**, dr **Moskovits József**, **Moskovits Farkas**, **Papp György**, **Rendes Vilmos**, Ifj. **Rimanóczy Kálmán**, **Sal Ferenc**, dr **Várnai Ferenc**, **Wégnér Ödön**, **Rimler Károly**, **Bordé Ferenc**, **Juricskay Barnabás**, dr **Cseresnyés Béla**, **Gerő Armin**, **Komlóssy József**, **Darvassy Lajos**, **Lukács Ödön**, **Dus László**, **Sztarill János**, **Szántó Lajos**, dr **Baróthy Akos**, **Köszeghy József**, **Ragány János**.

A közgyűlés megnyitása után felolvasták a polgármester havi jelentését, amelynek közérdekű adatait már közöltük. A jelentést tudomásul vették.

A belügyminiszter leiratában kifogásokat emel a város házipénztárának 1907. évi költségvetésének egyes rovatai ellen. Rámutat, hogy a város igen sok rovatnál póthittel dolgozik s figyelmezteti a törvényhatóságot, hogy a költségvetést tartsa be. — A leiratot kiadták a városi tanácsnak.

Tudomásul vették és pártolták Komárom városnak és Szabolcsmegyének a közgazdasági önállóság biztosítása; — Szabolcsmegyének a kivándorlás megakadályozása; — Ugocsa megyének a birói végrehajtási eljárás egyszerűsítése és olcsóbbá tétele tárgyában küldött átiratait.

A hegyi-utak gondozása.

Előterjesztette a tanács az 1907. és 1908. évi közuti költségvetés tárgyában küldött miniszteri leiratot s kapcsolatosan a törvényhatósági közuti úthálózat újbóli megállapítását. A költségvetésben a hegyi-utak és közdülő utak fenntartására is fel van véve olyan összeg, mint eddig volt. Ez ellen

Balogh Döme szólalt fel s nem járul hozzá, hogy a város a hegyi utak fenntartásához hozzájáruljon.

Dr **Friedländer Samu** hasonló szellemben szólott.

Dr **Molnár Imre** rámutat, hogy a hegyi utak fenntartása nemcsak a szőlőbirtokosok érdeke. A szőlőtulajdonosok aránytalanul magasabb adóval vannak megróva, mint a háztulajdonosok, mert a rendes adón kívül a termés után óriási összeget fizetnek fogyasztási adó címén.

Köszeghy József ismerteti az ügyet. A hegyi és közdülő utak fenntartásához való hozzájárulás címén a jövőben sem lesz nagyobb terhe a városnak, mint eddig s így sérelem nem háramlik a polgárokra. A javaslat elfogadását ajánlja.

Dr **Kurländer Ede** a javaslatot Olaszi

városrész érdekében valónak tartja. Evek óta Ujváros érd kében egyetlen javaslatot sem terjesztett elő a tanács. Ezért fogadja el a javaslatot.

Rimler Károly polgármester tiltakozott **Kurländer** felfogása ellen. Az ujjvárosi polgároknak éppen úgy vannak szőlők, mint az olaszi lakosoknak.

A többség a tanács javaslatát elfogadta.

*

Elfogadták a tanács javaslatát, a postatávirda hivatalok és igazgatóság elhelyezésére szolgáló uri ucai posta palota kiépítése tárgyában a kereskedelmi miniszterhez intézendő felterjesztés iránt.

A fürdő-vasut ügye.

Ezután előterjesztette a tanács a fürdő-vasut építésének már ismert ügyét a Hankovits és társa azon újabb kérvényével, hogy hajlandók 2400 kor. biztosítékot letenni. Javasolja a tanács, hogy szólítsák fel Hankovits és társát, miszerint az összes terveket és a feltételeket, a tervezett menetdíjtáblázatot mutassák be s az építési tőkének megfelelő kauciót tegyenek le. Utasítják a tanácsot, hogy a szerződésnek megfelelően, a Hankovitsék által bemutatott adatokat és terveket közölje a városi villamos vasutal s 2 hónapon belül nyilatkozzék, hasonló feltételek mellett kiakarják-e építeni a vasutat.

Dr **Friedländer Sámuel** kritizálja a tanács eljárását. Majd rátér, hogy a fürdővonalat szükséges. A városi villamos megígérte ennek a kiépítését, de még az eddigi fürdői közlekedést is beszüntette. A városi villamos vasutnak az a célja, hogy a fürdőtulajdonosokat nagy áldozatokra szorítsa. Most van egy kemoly vállalkozó, amelyet nagyon fel lehetne használni, hogy a villamost rázorítsák a fürdő-vasut kiépítésére. Egy elhagyott városrész, Csillagváros érdekében is szükség van a vasutra. Ha ez a vonalrész kiépül, könnyebb lesz a fürdővonal kiépülése. A tanács javaslatával szemben indítványozza, hogy hívják fel a városi villamost, nyilatkozzék 2 hónap alatt, miszerint kiépít-e a vonalat. Ne neheztítsék meg Hankovitséknak a fürdővasut létesítését.

Rimler Károly felvilágosító kijelentéseket tesz. Mikor a Hellergyárig vezető iparvágány közigazgatási bejárása volt, ő kérte a városi vasut igazgatóságát, hogy építsék ki a vonalat a csillagvárosi vámig. Ezt meg is ígérték. A tanács készséggel támogatja a fürdővasut kiépítését, de Hankovitsék követték el a hibát, mikor nem jártak el kellőleg. A tervet nem készítették el, hanem területet kérnek. Az előmunkálat kiadása ellen a városi vasutnak nem volt kifogása, de a szerződés szerinti jogát a tervek bemutatásakor fenntartotta. De Hankovitsék még most sem mutatták be a terveket. Hankovitséknak különben a peage-jog biztosítva van, ha nem ő építi is ki a Gilányi vonalat. Az egész fürdői vonalra adjanak Hankovitsék biztosítékot.

Dr **Friedländer Samu** azt látja, hogy a tanács javaslata előidézi, hogy nem lesz vasut a fürdőbe s még jobban ki leszünk szolgáltatva a városi villamos vasutnak, mint eddig. Beszélt arról, hogy miként járt el Nagyváradal szemben a közuti vasut, mert óriási protekciója van. Mindent kívánnak most Hankovitséktől, hogy ha látja majd az ő adataiból a városi vasut az előnyöket, ő építse ki a vasutat. Az utolsó kártyájukat nem játszhatják ki Hankovitsék Hívják fel a villamost, hogy 1 év alatt kiépít-e a vonalat. Ez ér valamit, más nem.

Rimler Károly a mellett nem vitakozik, hogy kell-e kauciót tenni. Ettől eltekinthet a törvényhatóság. Felolvassa a szerződést.

Hlatky Endre helyteleníti a tanács eljárását, hogy Hankovitsékat nem világosították fel, miként kell eljárni. De nem ezt tették, pedig így már sokkal előbbre volna az ügy. Kifogásolja a villamos vasutal kötött szerződést, amelynél nem vigyáztak a város érdekeire s nem gondolkodtak, hogy ha valaki ki akarja építeni, azt keresztül is vihesse. A peage-jog terhes lehet, amelyet nem bír meg a fürdő-

vasut. Ma mást nem lehet tenni, mint a terveket kérje be a város Hankovitséktól. A kaució kérése azonban nem jogos. Ezután fejtegette, hogy a város lakosainak érdekében szükséges a fürdő-vasut mielőbbi létesítése. A város érdekeit ezen kérdésben a tanács nem mozdította kellőképpen elő. Majd rátér, hogy a városi vasutnak csak a Heller-gyárig van engedélye, pedig a sorompóig kérte. Ezt nem érti, de a dolog nem úgy megy, ahogy a város érdekei követelik. A városi vasut ígérte a fürdő vasutat is, de nem építi. Indítványozza, hogy Hankovicsékat hívja fel a tervek bemutatására, de kauciót ne kívánjanak tőlük.

Rimler Károly polgármester csudálkozik, hogy Hlatky a tanácsot hibáztatja. A kauciótól ő is eláll. Kezességet vállal, hogy a városi vasut kiépíti a vámgig a vasutat; ezt ígérte.

Dr. Moskovits József elfogadja a javaslatot, de a kaucióval nem nehezíti meg a kérdést.

Dr. Molnár Imre látja, hogy a végtelenségig elhúzzák a kérdést. A közuti vasut mindent ígért annak idején, — most váltsa be ígérteit. Erre fel kell hívni. Jelentse ki, hogy komolyan akarja-e csinálni; de ne játszó a várossal. Ha nem akarja ő, engedjen teret másnak. Ha pedig mereven ragaszkodik a szerződés egyes pontjaihoz, a város érdeke ellen is, akkor az ötven évi szerződés tartam alatt vele szemben is a legszigorubbán járjon el a törvényhatóság.

Rendés Vilmes csudálkozik, hogy a Hankovicsék ellen van a tanács. Pénzüik van s komolyan akarják a fürdő vasut kiépítését.

Dr. Adorján Emil nem vádolja a tanácsot, de a polgármester a mostani kritikát tekintse a polgárok véleménynyilvánulásának. Olcsó vasut kell a fürdőbe. Két laikus akarja a vasutat kiépíteni, éppen a vasut érdekében kellett volna őket kioktatni az eljárásra. Helyesli Molnár szavait. Ha a városi vasut akadályokat gördít, van mód a kiépítésre. Előjogok csak az utcákra van a városi vasutnak, a terekre nincs. A törvényhatóság Gilányi-utcát nyilvánítsa térnek s akkor szabad építeni másnak is vasutat.

Hlatky Endre részletesen foglalkozik azzal, hogy ki a hibás a kérdésben. A tanács első sorban, mert ez készíti elő a dolgokat, szerződéseket. A törvényhatóság tagjai minden pontot, szót, nem képeket a gyűlés folyamán át tanulmányozni. A jogügyi bizottság tagjai sem jelennek meg az üléseken, mikor fontos kérdésekről van szó. Aktákból mutatja ki, hogy 1906. januárban adták be Hankovicsék a kérvényt s egy évvel tovább húzta a dolgot a tanács. Csatlakozik dr. Molnárhoz; ha a városi vasut húzza a dolgot, a legszigorubbán kell vele eljárni.

Schwarcs Izidor felveti, hogy ha a városi vasut nem épít, házilag építse ki a város a vonalat. Akkor nem kell terület engedély.

Dr. Stocker József a multakon okulva, bizalmatlan a városi vasutal szemben. A főispán intését vonta magára azon kijelentésével, hogy a városi vasutnak most is az a célja, hogy a várost becsapja. Az ügy eddigi fejleményeit veszi erős kritika alá.

Dr. Radó Ignác megjegyzi, hogy mily nehéz a villamosvasut társaság helyzete, mikor minden oldalról ellenséges indulattal vannak iránta. Nem remélték a prosperálását s megvan. Részletesen foglalkozik azzal, hogy a kaucióra szükség van, mert csak ez biztosítja, hogy Hankovicsék komolyan akarják a fürdő vasut építését.

Ezután a többség elfogadta a tanács javaslatát, de kaució letételét nem köti ki.

Ezután elfogadták még a vízvezeték kibővítéséhez szükséges terület megszerzését; Tátray Sándor részére eladják a vasöntőde céljaira kért területet; a gyermekkorház zárszámadását és költségvetését.

A többi apróbb ügyek elintézése után a közgyűlés véget ért.

Vinkler emlékezete.

Dr. Szmracsányi Pál megyés püspök legutóbb kibocsátott körlevelében a következő fenkölt szavakkal emlékezik meg Vinkler haláláról:

Vinkler József sardicai vál. püspök, nagyváradai lat. szert. nagyprépost és kanonok, a Boldogságos Szűz Máriáról nevezett lipői prépost, püspöki általános helynök és ügyhallgató, a zsinati és a hittanárokat képesítő vizsgáló bizottságok elnöke, az Orsolyaszüzek intézetének szindikusa, a másod-osztályú vaskoronarend lovagja, Nagyvárad és Nagybánya városok diszpolgára, Biharvármegye törvényhatósági bizottságának tagja, gyémántmisés áldozópap, áldásos életének 87-ik, áldozópapságának 64-ik évében folyó 1907. évi április 22-én rövid szenvedés és a betegek szentségeinek fölvétele után váratlanul jobblétre szenderült.

Atyai és főpásztori szívem mély fájdalommal gyászolom benne odaadó, hűséges helynökömet, ki Isten kegyelméből áldozópapságának oly hosszúra terjedő, csaknem egész idején át különböző fokozatokon a központban működve, s jobbára az egyházmegye kormányzatában segédkező, gazdag tapasztalatával, a viszonyok alapos ismeretével, tudásával, éber igazság- és kötelességérzetével nekem megbecsülhetetlen szolgálatokat tett, kit azért föltétlen bizalmam kísért, kinek kezében távollétem alatt is mindenkor nyugodtan tudtam az egyházmegye kormányát, melyet biztosan, igazságosan és szeretettel vezetett, melynél élte utolsó napjág csodálatos erővel, szilárdan állott, melytől csak a halál szólíthatta el.

Mély fájdalommal gyászolják őt velem egyházmegyém papjai, kiket mindenkor atyai szeretettel támogatott; nagy jóltevőjüket vesztették benne az egyházmegye intézményei, melyek sorában alig van, amelyet az ő kifogyhatatlan áldozatkészsége nem istápolta volna, mert alig volt még az egyházmegyében név, melyet annyi alapítvány örökített volna meg, mint az övét. Ahol Isten dicsőségének előmozdításáról, paptársainak és az egyházmegye intézményeinek támogatásáról volt szó, ott ő sohasem kimélte amit apostoli egyszerűsége önmagától elvont. Isten szeretete lelkesítette szeretetre paptársai és a szívéhez nőtt egyházmegye iránt és e szeretetnek végrendeletében is örök emléket emelt.

Elvétegetett tőlünk. Ő, kit 87 éves korában sem lehetett agastyánnak mondani, rövid betegség után, csendesesen, szinte halálküzdelem nélkül, védszentjének, a haldoklók védszentjének, Pártfogó Sz. Józsefnek ünnepét követő napon meghalt. Nem, csak földi pályáját fejezte be. Mert mint a költő mondja:

„Nem hal meg az, ki milliókra költi
Dús élte kincsét, ámbár napja múl;
Hanem lerázván, ami benne földi,
Egy éltető eszmévé finomul.“

Halhatatlan marad ő is és az egyházmegye papsága előtt az istenfélő jámborságnak, az egyházas érületnek, a papi jellemzilárdságnak, püspöke iránt az aggkorban is a megható, gyöngéd tisztelet-

nek, a zajtalan jótékonságnak, a kifogyhatatlan áldozatkészségnek, a törhetetlen kötelességérzetnek, az önzetlen szerénységnek, a tiszta életnek, a felebaráti szeretetnek eszményképe lesz.

Azért megnyugodva Isten bölcs végzésén, adjunk hálát az Úrnak, hogy őt nekünk adta s midőn tőlünk elvette — mint élete is, halála is nyugton remélünk engedi — csak az örök jutalomra hívta.

Itt a földön, míg a nagyváradai lat. szert. egyházmegye főnmarad, az ő emléke is élni fog.

Az örök világosság fényeskedjék neki!

A kórház kitelepítése.

A jelenlegi közkórház képtelen már teljesen megfelelni azoknak a kívánalmaknak, melyeket a modern haladás és az időről időre szaporodó betegek érdekében megkíván.

Tervbe van véve a kórháznak teljesen új építése és a mint az eddigiekből remélhetni rövid időn belül városunk egy modern, a kor igényeinek megfelelő kórházzal fog rendelkezni.

A terv megvalósítása érdekében már április 29-én egy városi bizottság tartott értekezletet, mely a kórházépítés eszméjét jóval előmozdította.

Az értekezletre most a kórház főorvosa dr. Fráter Imre előterjesztést tesz, melyben az új kórház építésére és ennek fedezetére tesz javaslatokat.

A főorvos előterjesztésében mindennek előtt a kórház jelenlegi állapotával foglalkozik. A leírás szerint a kórházi épület egy része rozant, korhadt patkányfészek, melyben a káros mikrobák milliója ragad az ember ruhájára. Füstös, szűk helységek ezek, melyek csak hátrányára vannak a beteg egészségének. Ez az épület kihágás a közegészségügy ellen.

Az egész kórháznak mindössze egy tűrhető terme van, a műtő terem, hiányos ez is azonban.

1892. óta a kórház épületén folyton történtek javítási munkálatok, de gyökeres javítás sem igen segíthet.

1900-ban számított a kórház vezetősége arra, hogy az építendő elme kórház napi ápolási költségei jövedelmeznek annyit, hogy a régi közkórházban tetemes átalakítási munkálatokat lehet belőle teljesíteni. Fel is vettek költségvetésileg 100,000 koronát e célra. A miniszter azonban nem hagyta jóvá, hanem oly indoklással törölte, hogy kórházi átalakítási munkálatait teljesítse a vármegye a saját költségén.

Ebben az időben leirt a miniszter, hogy a kórházban szemészeti osztályt létesítsenek, melynek költségeire 40,000 koronát a belügyi tárca terhére engedélyez. Ez az ígért nem lett megtartva.

Ekkor a kórház vezetősége a kórházi épület új építését vette tervbe. Az új kórház pavillon rendszerű épületekből állana s kapcsolatban lenne a jelenlegi elmekórházzal. Az új kórház 400 ágygal lenne felszerelve, a mai kor kívánalmainak mindenben megfelelné.

A tervvel április 29-én a vegyesbizottság foglalkozott, amikor is a polgármester úgy nyilatkozott, hogy az esetben ha a vármegye bele menne a kórház új építésébe, a város haj-

landó lenne az elmekórház mellett lévő régi temetőt teljesen ingyen átengedni. A régi temető 1 hold és 780 négyszögöl terület. Ehez még 4—5 hold terület lenne szükséges. Ezt a területet ha nem lenne nagyon drága, a város vásárolná, sőt ezeken kívül hajlandó a jelenlegi kórházi telket 220—240000 koronáért értékesíteni.

Az új kórházban 3000 koronába kerülne egy ágy azaz 1200,000 koronába kerül a 400 ágy. Felszerelésekre 100000 koronát tervez és pótmunkákra 60,000 koronát vesz tervbe a főorvos.

Az új kórház a főorvos szerint 1360000 koronába kerül. Erre fedezet a régi kórház értéke 300000 korona. Az állam a szemészeti osztályra már a rég ajánlott 40000 korona helyett 60000 koronát adna. Marad fedezetlenül 1000000 korona.

Az egymillió koronát megtérülni látja a főorvos a napi ápolási díjakból, melyet a jelenlegi 1 korona 62 fillérről 1 korona 68 fillérré véli felemelni a főorvos. Ezekhez a megye járuljon 1 százalékos pótdóval és így a kiadás teljesen megtérül.

A kiadások fedezete összegezve a következő:

A város adjon ingyen telket, a régint értékes tse, a miniszter a szemészeti osztály felállítását fedezze és a megye egy százalékos pótdóval járuljon hozzá.

A főorvos kéri javaslatát tárgyalatni és aztán a kórházi választmány elé juttatni.

UJDONSÁGOK.

A püspöki helynök kinevezése.

Megemlékeztünk már róla, hogy b. e. Vinkler halálával dr. Szemrecsányi Pál megyés püspök Fetser Antal felszentelt püspököt nevezte ki helynökévé.

E kinevezés most jelent meg az egyházmegyei körlevélben a következő szép szöveggel:

Tisztelendő Testvéreinknek és Krisztusban kedves Fiainknak: nagyváradai lat. szert. székesegyházunk káptalanának, egyházmegyénk világi és szerzetes papságának s a lelki joghatóságunk alatt álló hívő népnek üdvöt az Úrban és atyai áldásunkat!

Akit nagyváradai lat. szert. egyházmegyénk kormányzatának átvételekor az anyagi vállalknak is félelmes püspöki hivatalunk terheinek és gondjainak megosztására teljes bizalommal és megnyugvással általános helynökünké és ügyhallgatónké választottunk s ki bizalmunkat élte utolsó napjáiig oly hálára kötelezőleg igazolta: az áldott emlékü Vinkler József v. püspököt és nagyprépostot az imádandó isteni Gondviselés oldalunk mellől az örök jutalomra szólítván: főpásztori szorgoskodásunk ösztönöz, hogy akadályoztatásunk esetére az egyházmegyei kormányzat körébe tartozó ügyek folytonos menetének biztosítása végett az általános helynök és ügyhallgatótisztjének betöltéséről gondoskodjunk.

Es nagy vigasztalásunkra szolgál, hogy főpásztori hivatalunk terheinek és gondjainak osztályosát nem kellett aggódva keresnünk, habozás nélkül határozhattunk

s Fetser Antal felszentelt segédpüspökünk, apátkanonok ur Ó Méltósága személyében székeskáptalanunk olyan tagját nevezhettük ki püspöki általános helynökünké és ügyhallgatónké, ki e tisztet mint a boldogultnak helyettese időnkint már teljes megelégedésünkre viselte, ki Istenért és egyházért lángoló szeretete, tudása, szilárd jelleme, biztos ítélőtehetsége, igazságossága és az egyházmegyei kormányzat terén szerzett dus tapasztalata révén föltétlen bizalmunkat bírja, kinek kezére teljes megnyugvással bizzuk a kormányt, bizton remélve, hogy nagy elődeinek méltó utóda lesz.

Midőn tehát Krisztusban kedves Testvéreink és Fiaink, e kinevezést ezennel tudomástokra hozzuk, egyszersmind főpásztori tekintélyünkkel meghagyván parancsoljuk, hogy fentisztelt Testvérünket a lelkieken általános helynökünknek és általános ügyhallgatónknek ismerjétek, fogadjátok, tiszteljétek s ebbeli hatáskörében kiadott rendelkezéseit, parancsait és határozatait a Szent Canonokban megszabott büntetések és következmények terhe alatt akként vegyétek és teljesítsétek, mint a Mi rendelkezéseinket, parancsainkat és határozatainkat.

Köteles engedelmségteket meg fogja könnyíteni Isten kegyelme, hivatástok meggondolása és az általános tisztelet, bizalom és szeretet, melynek Fetser Antal fsz. püspök apátkanonok, általános helynök és ügyhallgató oly méltán örvend.

* **Vinkler püspök emlékezete a törvényhatóságban.** B. e. Vinkler József v. püspök, nagyprépost tudvalevőleg disztagja volt Nagyvárad városának. A jótékony és ember szeretet terén szerzett érdemeket méltányolta Nagyvárad város törvényhatósága, mikor az áldott lelkü főpapot a legnagyobb kitüntetéssel: a diszpolgársággal ékesítette. A tegnapi városi közgyűlésen Rimpler Károly polgármester hála kegyelettel emlékezett meg a kiváló főpap haláláról. Méltatta életét, jótékonyágát s a fájdalmas veszteséget, mely a várost érte elhunytával s bejelentette, hogy a ravatalra díszes koszorút helyezett a város nevében s a tisztikar a temetésen testületileg vett részt. A közgyűlés a jelentést fájdalmas érzéssel vette tudomásul s az elhunyt jeles főpap emlékét és érdemeit jegyzőkönyvébe iktatta.

* **Egyházmegyei tanácsbírák választása.** A bihari református egyházmegyénél 2 tanácsbírói állás van üresedésben, a melyek 42 egyházközségnek a szavazatai alapján töltenek be. A nagyváradai egyház, melynek nagy népességénél fogva 6 szavazata van, a folyó hó 9 én tartott presbyteriumi gyűlésen döntött e választás kérdésében, s szavazatait egyetértelműleg Kurovszky Ferenc kir. főügyészi helyettesre és Tatár Zoltán Berettyó-társulati igazgató főmérnökre adta. Mindketten nagy érdemeket szereztek egyházi téren s előre látható, hogy igen nagy többséggel fognak megválasztani a kiváló egyházi tisztségekre.

* **A branyiszkói hős emléke.** A branyiszkói diadalmas esatában a 33. zászlóalj, kezében keresztrel, Erdőssi Paleszni Imre piarista tanár és katonai lelkész vezette roham a Fényes győzelem volt ez, amelyben gróf Guyon ezredesen kívül nagy érdeme volt a hős papnak is. Erdőssi a szabadságharc kiütésekor Selmecebányán volt tanár, ahol most emléktáblával készülnek megjelölni azt a házat, ahol tanított. Az emléktáblát pünkösdi hétfőjén fogják leleplezni és ebből az alkalomból országos ünnepet rendeznek.

* **Birói kinevezés.** Ornstein Árpád aradi járásbirósági albirót a király a nagyvárad kir. törvényszékhez bíróvá kinevezte.

* **A bábaügy reformja.** Andrassy belügyminiszter a bábaügy érdekében országos mozgalmat indított, melynek célja általános reformálása ezen ügynek. A miniszter e végből június 3 árá értekezletre hívta meg a vármegyék és városok főorvosait, hogy velük közösen tárgyalhassa meg az ügy reformját. Az értekezletet dr. Tauffer Vilmos fogja vezetni. Az értekezleten megjelenő orvosok költségeit a belügyi tárca terhére irányozta elő Andrassy.

* **Zsinati vizsgálóbizottság.** A zsinati vizsgálóbizottság, mely előtt a plébánosi vizsgálatot teszik az egyházmegye papjai, Szemrecsányi püspök három esztendőre újra alakította. Elnökévé Fetser Antal fsz. püspök, püspöki helynök és apátkanonokot nevezte ki. Vizsgálók: az egyházjogból a trienti sz. zsinat határozataiból és az egyházmegyei körrendeletekből Fetser Antal fsz. püspök, apátkanonok, püspöki helynök és Dr. Karácsonyi János kanonok — az erkölcs- és lelkipásztorkodástánból s a sz. szertartások magyarázatából Palotay László pápai főpap, apát, örkanonok és Dr. Bundala Mihály prépostkanonok s papnöveldei igazgató; — az alapvető- és ágazatos hitantól Dr. Lányi József fsz. püspök, apátkanonok és Dr. Vucskics Gyula szentszéki ülnök, váradujvárosi esperes-plébános; — az egyházi szónoklattánból, hitelemzésből és a Szentírás népszerű magyarázatából Dr. Bognár István kiérd. egyetemi rector, apátkanonok, Dr. Karsch Lollion apátkanonok és Spett Gyula irodaigazgató, oldalkanonok. Együttal Fetser Antal fsz. püspök, püspöki helynök, apátkanonokot a középiskolai hittanárokat képvisítő bizottság elnökévé, s ugyanazon bizottságba az erkölcsstanból Dr. Bundala Mihály prépostkanonok, papnöveldei igazgatót, — a nevelés- és tanítástánból pedig Dr. Némethy Gyula szentszéki ülnök, theol. tanárt rendes vizsgálókká nevezte ki.

* **A vízvezeték vize kifogástalan.** Az állami bakterológiai intézet most értesítette a várost arról, hogy a vízvezeték vizét megvizsgálta. A vizsgálat a vízvezeték vizét teljesen kifogástalannak találta. Ez a vizsgálat eredménye azonban csak a múlt év második felére vonatkozik. Az idei vizsgálatot még csak most fogják megtartani.

* **Megfelelőbbé tett építési engedély.** A városi tanács Poyvár János bémertéri háztulajdonosnak engedélyt adott egy háromemeletes palota építéséhez. A palota az ismeretes Poyvár ház helyébe lenne építve. A ház területéből tudvalevő, hogy a város kisajátított egy részt, melynek következtében az új palota egy szintben lenne a Mészáros-utca épületeinek vonalával. Az új palota terve azonban egy olyan épületet ígér, mely a második és harmadik emeletén 80 cm. kiugrással erkélyszerű épületrészekkel lesz ellátva. Az építési modor által a szomszédos épületek kilátásait zárná el a Rákóczi-utca. Legjobban van érdekelve ez ügyben Rimanóczy Kálmán, aki 60,000 koronával

járul a Poynár ház kiszögellő részének kisajátításához s akinek kioszkja elől zárna el a kilátását az épület. Rimanóczy tegnap az építési engedély megadását megfélebbezte.

* **Az evangélikusok gyűlése.** A nagyváradai ág. h. evang. egyház tanácsa május 9-én Osterlam Armin egyházi felügyelő és Materny Imre lelkész elnöke alatt ülést tartott, melyen a közgyűlés felhatalmazása alapján elhatározták, hogy az ez évi esperessi közgyűlést Nagyváradra hívják meg. Az elöntézkedések megtételére bizottságot alakítottak. Az egyházmegye világi elnöke Meskó László államtitkár, kit ezzel az alkalommal ünnepelni fognak. A hittani vizsgálatok idejéül június 13-át állapították meg, az egyháztanácsból kisorsoltak 13 tagot. Tudomásul vette továbbá az egyháztanács, hogy a kebelbeli gyámintézet, f. hó 11-én a templomban egyházi orgonaversenyt rendez, melynek jövedelmét az iskola javára fordítják.

* **Csendőrség a fürdőkben.** A csendőrpáncsnokság tegnap értesítette az alispánt hogy a Püspök és-Félix fürdőkben május 1-től kezdődőleg 2—2 tagból álló őrség kezdte meg működését. A csendőrök kötelessége lesz a fürdők közbiztonságát megővni.

* **Vizesgyán közbiztonsága.** Vizesgyán község közbiztonsága oly rossz, hogy a képviselőtestület kénytelen volt hathatós határozattal elejét vetni a község teljes elromlásának. A képviselőtestület legutóbb tartott ülésén kimondotta, hogy tekintettel a napirenden lévő betörés, rablás és korcsmai verekedésekre, köteles minden családő házszám szerint éjjeli őrszolgálatot teljesíteni, még pedig egy éjjel négy családő lesz köteles a közbiztonságra őrködni. A képviselőtestület határozatát a cséffai főszolgabíró oly véleménnyel terjesztette be tegnap a megyéhez, hogy a képviselőtestület egy újabb határozat hozatalára kényszerítessék. Az új határozatban pedig mondja ki a képviselőtestület, hogy két éjjeli őri állást rendszeresít, melynek évi dotációjára elegendő lesz két ember tisztességes megélhetésére. Jelenleg ugyanis oly kevés az éjjeli őrszolgálat, hogy nem vállalkozik senki annak elfogadására.

* **Utépités a sárréti járásban.** A sárréti járásban a bakonszeg—biharudvari—szerep—báránai törvényhatósági utvonalak kiépítése megkezdődött. A kereskedelmi miniszter ugyanis ennek az utvonálnak házilag leendő felépítését rendelte el. Az államépítészeti hivatal főnöke Varró Domokos kir. főmérnök már kint van a járásban a szükséges előintézkedések foganatosítása céljából. A munkások telfogadása folyamatban van, a munkások s az érdekelt községekből valók s úgy a járásbeli munkás hosszú időre biztos munkával van ellátva. Az építést Syr Ferenc kir. mérnök vezeti.

* **Borzalmas gyilkosság.** Székelyhidi tudósítók jelentik, hogy Kőbölkuton tegnap délelőtt borzalmas gyilkosságot követett el egy ember. Cs. Szabó Sándor földműves mintegy 10 éve lakik Varga Máriával. A házasság alatt 8 gyermekük született. Az ember mértéktelen alkoholistá volt, s e miatt gyakori összetűzés volt a házastársak között. Ezt az állapotot az asszony nem tudta tovább bírni s férjét elhagyta. Az asszony Kőbölkutra ment ezelőtt egy évvel. Tegnap Cs. Szabó revolvert vásárolva utánna ment Varga Máriának s kérte őt, hogy menjen hozzá vissza lakni. Az asszony azonban hallani sem akart a visszatérésről, mire Szabó revolvert rántott. Az asszony futásnak eredt és segítségért kiáltozott. Szabó erre kétszer rálőtt az asszonyra. A golyók találtak az asszony azonban nem esett össze, hanem térje felé fordult, mire az elvetemült ember ismét lőtt. A golyó szívében találta az asszonyt.

Az ember tettének borzalmas eredményét látva revolverét maga ellen fordítva gyomrába lőtt kétszer. A lövések életveszélyesek. A borzalmas gyilkosságot a házastársaknak egy 6 éves gyermekük is végig nézte, akit az anyja karájánál fogva magával vont, mikor menekült az ember elől. Az ügyben megindították a vizsgálatot.

* **Rácz Ödön kérelme.** Rácz Ödön a Poltzer-féle szanatorium tulajdonosa tegnap kérelemmel járult a városi tanácshoz. Kérésében a jelenlegi vízdíjának köbméterenként 16 fillérről 8 esetleg 10 fillérré leendő leszállítását kéri az orvos. Kérését a szanatorium fontos közegészségügyi céljával indokolja.

* **Gyászrovat.** Gracser Károly pénzügyi titkár, földadó nyilvántartási biztos tegnap, e hó 9-én, 62 éves korában, közszolgálatának 31-ik évében rövid szenvedés után elhunyt. — Körösy Karolin folyó hó 9-én életének 66-ik évében meghalt. Temetése ma délután 5 óra-kor megy végbe.

* **Itélet idő az élesdi járásban.** A hirtelen beállott hőséget csütörtökön nyári zivatar váltotta fel, mely az egész megye területén érezhető volt. A zivatar különösen az élesdi járásban dühöngött. Brátkán csütörtökön délután váratlanul olyan vihar keletkezett, hogy megrémítette a lakosságot. A vihar iszonyu villámlással és dörgéssel köszöntött be, később megeredt az eső, mely felhőszakadássá fajult. Az utcán a folyók vize az utca közepén folyt össze s lehetetlenné tette a közlekedést. Mint élesdi tudósítók jelentik ott tegnap délután mogyoró nagyságu jég esett. Az est folyamán elcsendesült a vihar.

* **Az áldetektívek.** Hirsch József thalmodista hallgató panaszkolta a rendőrségen, hogy tegnap midőn a Sajósi-féle zálogházban egy acél órát tett be zálogba, két fiatal ember, a kik közül egyik alacsony szőke, a másik magasabb barnás sovány arcu jól öltözött volt, megállították az utcán és magukat detektíveknek kiadva, az óráról szóló zálogjegyet és a kapott 3 koronát tőle elvették azon ürügy alatt, hogy az óra lopott és ők viszik ezt a rendőrségre a kapitány urhoz. A rendőrség az áldetektíveknek nyomában van.

* **Izléses választéku arany-, ezüst bérme-lási ajándék ékszeres és órák csakis olcsó árban kaphatók Szilágyi Géza és Társa ékszerésznél (Fő utca) Rákóczi-ut Orsolya-zárda épületben, Sebő Imre könyvkereskedésével szembe.**

TÁVIRATOK.

Minisztertanács.

Budapest, május 10. Wekerle ma reggel a fővárosba érkezett. Holnap minisztertanács lesz, melyen Wekerle és Andrássy beszámolnak bécsi utjok eredményéről.

A sajtóankét.

Budapest, május 10. Günthner Antal elnöklésével ma d. u. folytatták a tanácskozást a sajtó reformjáról. Felszólaltak Szemecz Emil, Schäffer László, Vázsonyi Vilmos, Simonyi Semadam Sándor és dr. Halász Lajos. Ez utóbbi kívánta, hogy a javaslatból hagyják ki az előzetes lefoglalásról szóló szakaszokat. (Holott közismert, hogy annak idején épen Halász ur foglaltatott lapot Nagyváradon.)

Ujszülött spanyol királyfi.

Budapest, május 10. Madridból táviratozzák: Viktoria spanyol királynénak ma fiugyermeke született. Az ujszülött a szent kereszttségben Alfonz nevet fog kapni.

A vasutasok szolgálati pragmatikája.

Budapest, május 10. A vasutasok szolgálati pragmatikája elkészült. Kossuth e hó 13-án terjeszti be a képviselőházhoz, melynek közlekedésügyi bizottsága még az nap délután fog összeülni, hogy előadót válasszon a kebeléből.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Szombat: Az ördög.
Vasárnap: Az ördög.

Tökéletes feleség.

— Hegedüs Gyula fellépte. —

Igazi művész ember a kicsiben is nagy tud lenni; ezt igazolta be tegnap Hege üs Gyula. A Tökéletes feleség egy kisebb szerepét, Jesson Hilant játszotta. Kicsi a szerep, de nagy dolgot produkált benne a vendégművész. A természetesség, a közvetlenség maga volt egész alakítása. Társaságbeli urat játszott, azt, a kit causemnek neveznek. Ebben a genreben nehéz volna tökéletesebb művészi alkotást bemutatni annál, a mit tegnap Hegedüstől lát, tunk.

A többi szerep a régi jó kezekben volt. E. Kovács Mariska, Tóth Elek, Angyal Ika P. Pogány Janka, Körmenyi, Bérczi, Simon M. és a kis Toronyi, egy-két akadozást, döccenést leszámítva, megfelelő alakításokkal vitték sikerre az előadást. Ebben a sikerben azonban kevesen gyönyörködtek: bérletszünet lévén, a közönség inkább a mai darab fontos vicceire készülődik s tegnap alig lézengett ember a színházban. A bérlők közül jóformán csak a szabadjegyek boldog tulajdonosai tartották meg helyeiket.

A rendezés figyelemmel lehetne arra, hogy vendégszereplésnél lehetőleg ép egészségi állapotban lévő butorokat használjanak. Honnan tudhassa azt Hegedüs Gyula, melyik butorhoz hol szabad hozzá nyulna, ha csak azt nem akarja, hogy az előkelő angol ur szalonjában a pamlagok karfái a kezében maradjanak? Vagy pedig talán vendégszerepléskor, kivételesen, a vendég tájékoztatására való tekintettel lehetne az állandóan törött karfákat kissé odaenyvezni? Nehogy olyan hire legyen Somogyi társulatának, hogy a kolozsvári előadás 13 korona tiszta jövedelme mellett — még enyvre sem telik.

Rip-Rip.

A vendégszereplések szezonjában e héten volt egy nap, amelyen a mi színészeink vendég nélkül játszottak. A kifáradt közönség és a vendégszereplők által fokozott igények sürkénnek tekintik azt az estét, amelyen valamely kimagasló művész, vagy vendég nem szerepel. Pedig a csütörtök esti Rip-Rip olyan előadás volt, amelyet méltán sorozhatunk a szezon legkitünőbb színházi estjei közé. A lomtárból előszedett régi alkotás, Rip-Rip szomorú története olyan előadásban került elő, amely csak dicséretet s elismerést szerez mindegyik szereplő számára. Szende Ferenc (Rip-Rip) kellően diszponálva brillirozott érces baritonjával. Játékban is gyorsan halad s ha beszéd hangjai közvetlenebbek lesznek, ha egy kis szívre

Megjelenésekor mindkettő visszavonult és Lensky kikísérte őket.

— Hogy szaladtál — mondá mosolyogva, mikor a salonba visszatért; — egészen belemelegedtél.

— Igen, nagyon siettem, mert féltem, hogy elkésem a villásreggeliről. Tudom, mennyire utálok a pontatlanságot. — S ez alatt egy kevertre ereszkedett, míg a belépő dadának kalapját és felöltőjét átadá, egy Palagea nevű dadának, remek himzett kis-orosz costume-ben, mely a boulevardokon rendkívüli sikert aratott.

Miért nem vettél kocsit, kis bohó? — kérde Lensky.

— Mert takarékoskodunk, Boris Nikolaje-

vitsch, — szólt kacér komolysággal. Aztán nagy, szeretetteljes szemével ránevetve, hozzátevé: — Különbö az orvos is tanácsolta, hogy sok mozgást tegyek.

— Az orvos? — kiáltá Lensky aggályosan. — Tán nem jól érzed magad; — miért kértél orvosi tanácsot?

— Hjal miért? — suttogá Natália. Gyere, ülj le mellém, hogy a füledbe sughassam, hogy miért.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Goddam!

Végre egy gyorsan és biztosan ható

tyukszem-szer

Cook & Johnsons

amerikai szabadalmazott

tyukszem-gyűrűje

1 darab 20 fillér, 6 darab 1 korona, postán 20 fillér portó.

Kapható a birodalom minden gyógyszerárában, valamint orvosság-drogériákban stb.

Papi ruhák.

Mint néhai Lobotka István hírneves volt papi szabónak tanítványa és hosszú ideig segédje bátorkodom a nagyságos- és főtisztelendő papság becses figyelmét Kisfürdő-u. 17. sz. alatti saját házamban megnyitott szabó üzletemre felhívni, ahol mindennemű papi ruháknak szintartó, erős, jó szövethől való elkészítését jutányos árban elvállalom, s miután a szabást egy budapesti szabásztanártól tökéletesen elsajátítottam azoknak szakszerű előállításáról alkalma lesz minden megrendelőnek meggyőződni. — Vidéki megrendeléshez elég egy minta reverenda beküldése is; kívánatra azonban a helyszínére személyesen is kiutazom.

Becsés pártfogást kér:

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi és polgári-szabó.

Nagyvárad, Fürdő-utca 17. szám.

BAZÁR vendéglő kert megnyitása

— katonazenével! —

Hetenként háromszor katonazenével!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becsés tudomására hozni, hogy a BAZÁR vendéglő kerthelyiséget a mai napon **1907. május 11-én katonazenével megnyitom** jó magyar konyháról, kitűnő hegyi borokról, valamint mindig frissen csapolt kőbányai sörökről gondoskodtam. Miért is a nagyérdemű közönség becsés pártfogását kérve maradtam kiváló tisztelettel

Szauer I.

Holnap vasárnap elsőrendű cigány zenekar játszik.

Más napokon elsőrendű cigány zenekar játszik.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és diszitő műhelye Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő, szalon berendezések, mindennemű modern stíl szerint. Vas, réz és hajlított fa-butorok rendkívül nagy választékban.

Pontos kiszolgálás. Olosó árak. Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok, vonalzatok, gazdasági nyomtatványok, egyházi, községi és egyéb hivatalos nyomtatványok, körlevelek, levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben mindennemű

nyomdai munkákat jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok, bál meghívók, táncrendek, étlapok, naptárak, palackfeliratok, névjegyek, gyászlapok stb. a nyomdai szakba vágó nyomtatványok készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

HAÁSZ MANÓ

női kézmű- és divatáruháza
NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca elején

A költözködéshez szükséges szőnyegek, függönyök, garniturák, paplanok, és matracok a legnagyobb választékban kaphatók.

Ugyszintén minden más nyári cikkben is gyönyörű újdonságok vannak.

Az árak pedig, tekintettel a nálam levő nagy forgalomra, a legolcsóbbak.

Tanuló

fizetéssel felvétetik

Kelemen Béla,

— könyv- és papírkereskedésében, —
NAGYVÁRAD, Kossuth Lajos-utca.

Moskovits

cipőgyár

Kossuth-utca

Helyi ipar.

Özv. Dr. Deákné

Fog műtermében

Lakik: Nagyvárad Szilágyi
Dezső-u. előbb (Apáca-utca) 18.

A legjobb amerikai anyagból
ké-zit

fogakat,

végez minden e szakmába vágó műveletet.

A 4°-OS

magyar koronájáradék

junius hó 1-én esedékes szelvényeit már folyó hó 20-tól kezdve költségmentesen beváltja a Biharmegyei kereskedelmi-, ipar- és terményhitelbank, Nagy-Teleky-utca.

Lukács Aladár

*elsőrangú kalap-, fehérnemű- és úri-
divat üzlete*

Nagyvárad, Fő-utca.

Telefon 516.

Benkő sorsjegye

Bankó!

AZ I. OSZT. SORSJEGYEK ÁRAI:

1/8 K1.50

1/4 K3.-

1/2 K6.-

1 K12.-

BENKŐ BANK BUDAPEST, ANDRÁSSY UT 60.

Sorsjegyeink Nagyváradon kaphatók: Grósz Ignátz, ált. takarékpénzt. pénztárnoknál.